

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

De Matrimonio sub conditione turpi contracto. §. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

impossibilibus stipulari. ibi: Si impossibilis conditio stipulationibus adiciatur, nihil valet stipulatio. Et ex leg. non solum ff. de actionib. Et obligat: & rationem subdit lex, quia omniū ea cogitatio est, ut nihil agi existimat appositae ea impossibili conditione. At in matrimonio ob eius fauorem inquit Gregor. IX. cap. fin. de conditionib. appositae contrarium dicendum est, quia ex praedicto cap. conditio impossibilis reicitur, & habetur pro non adiecta, ac proinde contractus purus remanet. Quod si dicas Pontificem non posse concessam loco dissentus subrogare, qui autem sub conditione impossibili contrahit, manifeste dissentit contractui, ergo nequit Pontifex iudicare matrimonium validum esse. Respondeo, si manifeste constaret contrahentem vel ignorare impossibilitatem conditionis appositae, vel legem reicientem à contractu praedictam conditionem, vel tandem conditionem appositae animo illi inhaerendi, Pontifex matrimonium validum non praesumeret: at quia credit Pontifex contrahentem ignarum non esse impossibilitatis conditionis, nec legis reicientis illam à contractu, merito praesumit non serid, sed ioco similem conditionem apponere, ideoque praesumit matrimonium validum esse. Quapropter ut matrimonium, cui conditio impossibilis appositae est validum praesumatur, debet praesumi contrahens conscius esse, tum impossibilitatis conditionis: tum legis reicientis eam à contractu coniugali. Atque ita aliis relatis docent Couaruu. 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 2. Sanch. lib. 5. disp. 3. num. 11. Coninch. disp. 2. n. 42. Pasfil. Ponce, lib. 3. cap. 3. n. 3.

2. Haec tamen sententia, & decisio Pontificis limitanda est, ne procedat in conditionibus impossibilibus de facto, sed solum in conditionibus impossibilibus per naturam. Nam ea quae spectata hominum natura possibilia sunt, non absolute debent impossibilia vocari, sed difficilia. Cum igitur decisio haec Pontificis ius commune corrigat extendenda non est, sed potius limitanda. Praeterea in dispositione vltimae voluntatis ius civile solum conditiones per naturam impossibiles reicit: non autem eas, quae tantum de facto impossibiles sunt, ut manifeste conuincit §. si impossibilis, in sit. de inu. titib. stipulari. ibi: Cui natura impedimento est. Et docuit aliis relatis Molin. lib. 2. de primogenitis capite 12. numero 37. At Pontifex censendus est eas conditiones impossibiles reicere à matrimonio, quas ius civile reicit ab vltima voluntate, ut sic iura iuris conformia sunt. Ergo. Et ita docet Couaruu. 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 2. Pasfil. Ponce, lib. 3. de mart. cap. 3. numero 15.

3. Secundò limitatur à Basili. num. 17. ne procedat in conditionibus impossibilibus perplexitatis ex leg. si Titius ff. de conditionib. in sit. vbi dicitur, si Titius heres erit, Seius haeres esse, nequit enim vtrique hereditas competere, ideoque institutionem vitiat. Cum ergo ab vltima voluntate haec impossibilitas non reiciatur, neque à matrimonio censenda est reici.

4. Tertiò limitat idem Basili. dicto cap. 3. num. 18. Sanch. aliis relatis, lib. 5. disp. 4. num. 16. ne procedat in conditionibus impossibilibus ex accidenti, & lapsu temporis, Argum. leg. cum tale, ff. de condit. & demonstr. Et ratio esse potest, quia ea quae ex accidenti impossibilia sunt, simpliciter non sunt impossibilia. Non igitur decretum correctorium ad ea impossibilia extendendum est.

5. Quarto limitat Basili. cap. 4. num. 12. sequens Petr. de Ledelm. de matr. quest. 47. art. 5. dub. 1. §. hoc posito fundamento. Rebelle de oblig. in sit. l. 2. quest. 10. sect. 4. in fine, ne procedat in conditionibus impossibilibus de praesenti, vel de praeterito, quia haec non sunt proprie conditiones, sed demonstrationes, Pontifex autem solum reicit à matrimonio conditiones impossibiles, non igitur censeri debent reiectae ea, quae proprie conditiones non sunt. Neque obest quòd praedictae conditiones, seu demonstrationes reiciantur ab vltima voluntate ex leg. si Mauius, 45. ff. de hereditibus instituend. vbi ea conditio si filia testatoris viui reicitur casu quo testator nunquam filiam habuerit, quo argumento mouetur Couaruu. 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 1. num. 2. Sanch. aliis relatis, lib. 5. disp. 4. numero 3. ad asserendum praedictas conditiones à matrimonio reici. Non inquam obest, quia in his quae pendet à iure positio non licet argumentum sumere ad extendendum correctorium decretum, & faciunt ea quae statim in §. sequenti dicam.

§. IV.

De matrimonio sub conditione turpi contracto.

- 1. Conditio turpis substantia, bonisque matrimonij non repugnans reicitur.
- 2. Ea conditio: Si te in concubitu virginem inuenero, ut turpis reicienda est.
- 3. Conditio turpis substantia, bonisque matrimonij repugnans matrimonium vitiat.

- 4. Qua censentur conditiones matrimonio contraria.
- 5. Si contrahas sub conditione nunquam reddendi debitum, v. g. an plures subsistere matrimonium.
- 6. Verius est oppositum, si attentè consideretur.
- 7. Satis est oppositum rationibus.
- 8. Quid si contrahas sub obligatione vitandi prolem.
- 9. Si conditio matrimonio contraria ab vno ex contrahentibus apponatur, tametsi ab alio non acceptetur, matrimonium vitiat.

1. **C**onditionem turpem, quae substantiae, bonisque matrimonij non repugnat decrepit Pontifex in dicto cap. fin. de conditionib. appositae. habendam esse pro non adiecta, eo quòd praesumit non serid, sed ioco esse appositam fuisse. Quapropter si contrahas cum Maria ea conditione, ut tecum fuerit, aliaue peccata committat, valet contractus statim reiecta illa conditione. Praeterea quòd haec conditio reputari debet vt impossibilis, quia id possiduum, quòd iure possiduum. Et licet in aliis contractibus haec conditiones turpes non reiciantur, neque vt impossibiles reputentur, at in matrimonio vt potè sacramento aequum non erat id admittere, ideoque ob eius fauorem fuerunt à Pontifice reiectae. Quid intelligendum est de conditionibus futuris, non praesentibus, vel praeteritis. Nam si cum Maria contrahas sub ea conditione, si futurum commiserit praedicta conditio non reicitur, quia non est propria conditio, neque ad peccatum inducit, vt dixit Sanch. disp. 15. num. 5. Lessius, lib. 2. de iustit. capite 18. numero 122.

2. Ex his dicendum est, an ea conditio: Si te in concubitu virginem inuenero: Si mihi in concubitu placueris, reicienda sit vt turpis: Et respondeo semper vt turpem esse reiciendam (quidquid Thom. Sanch. disp. 16. num. 5. dicit) quia nunquam intelligi potest de concubitu licito, siquidem concubitus licitus esse nequit ante matrimonium. At praedictas concubitus vt potè sub conditione ad matrimonium expositulatus necessariò matrimonium antecedere nequit, ergo nequit esse licitus, vt bene notauit Basili. Ponce, lib. 3. cap. 3. n. 1. §. 7.

3. Dixi conditionem turpem, quae substantiae, bonisque matrimonij non repugnat reiciendam esse, vt tacite inferunt conditionem substantiae matrimonij contraria à matrimonio contracta non reiciend. illum omnino vitare, vt praesens habetur in dicto cap. fin. de conditionib. appositae. & tradunt omnes. Erratio est manifesta, quia apponens conditionem matrimonio contrariam manifestè conuincitur non reum matrimonium contrahere velle.

4. Illae autem conditiones censendae sunt matrimonio contrariae, quae cum matrimonio, eiusque vinculo consistere non possunt. Quocirca cum matrimonium essentialiter contineat perpetuam, & mutam corporum traditionem ad conjugalem copulam, & mutam obligationem seruandi eadem, reddendi debitum quoties legitime fuerit petiturum, itemque obligationem non impediendi generationem prolem Christianè educandi, quaelibet conditio, quae praedictae contraria sit matrimonium vitiat, vt tradunt omnes Doctores. Quare si contrahas cum Maria sub ea conditione, ne concubitu inueniam, manifestè vitias contractum, quia non intendis te Mariae in perpetuum tradere, quòd est de essentia matrimonij. Idemque est si contrahas sub ea obligatione, vt sterilitatem procuret, prolem ex te, alteri se copulandum tradat, quia haec illicitae obligationes excludunt directè obligationes, quae ex matrimonio proueniunt. Sub his conditionibus enumerandam censet obligationem abiiciendi prolem aeternam, si de abiectioe illius sermo sit, quippe iure naturae parentes prolem aeternam, cum possunt, neque alij sunt, qui voluntariè hoc manus suscipiant.

5. Solum est difficultas, si contrahas sub conditione nunquam reddendi debitum, an subsistat matrimonium? Neque subsistere dotus in 4. d. 29. quest. 2. art. 3. Couaruu. 4. decret. part. cap. 3. §. 1. Henric. lib. 1. cap. 4. Sanch. lib. 5. disp. 10. Layman. lib. 5. tract. 10. cap. 7. num. 9. Mouentur, quia haec obligatio subsistere non potest cum obligatione reddendi debitum, quae secum trahit matrimonium. Item obligatio vitandi prolem contraria est matrimonio secundum communem sententiam: at obligatio nunquam se copulandi est virtualis obligatio vitandi prolem, cum absque copula proles esse non possit.

6. Nihilominus verius est praedictam conditionem, si sano modo sumatur contrariam non esse matrimonio, quippe matrimonium ex sua essentia includit obligationem iustitiae reddendi debitum, quoties legitime fuerit petiturum, ac iuste non petitur, si contrahens iuri petendi cessit simplici sua promissione, vel voto. Ergo obligatio non reddendi debitum supposita cessioe iuris petendi, obligationi coniugali non obstat. Si enim post contractum matrimonium ex mutuo consensu cedere possunt iuri petendi, & ea cessioe facta nullus alteri obligatur reddere, cur à principio

eam cessionem prestare non poterat, & ab obligatione reddendi excusari. Atque ita docent Rebelle lib. 2. quest. 10. sect. 3. F. gid. disp. 24. dub. 4. Gaspar Hurtado disp. 7. de matrim. diff. 1. §. 1. num. 3.

4. Ex quibus solutum est opposita sententia fundamentum. Non enim qualibet exemptio ad reddendum debiti est contraria obligationi reddendi debitum, quae ex matrimonio conficitur; alias contractio matrimonii non liceret ob vnius fornicationem diuoriorum, neque ex vnius consensu posset alter religionem ingredi, neque sibi iniucem cedere iuri petendi, nam in his omnibus cessat obligatio actualis reddendi ob illegitimitatem petitionem, maucute obligatione per se reddendi quous legitime fuerit debitum petiui. Ad confirmationem nego quamlibet obligationem vitandi prolem esse matrimonio contrariam, sed solum obligationem inique vitandi prolem, haec enim est quae opponitur obligationi generandi.

8. Notante dixi, si contrahis sub obligatione vitandi prolem, &c. nam si contrahis non sub obligatione, sed sub conditione propria proli inique vitandae Iudocia Lopez, 2. part. in sententia capite 42. & plures relati a Sanch. lib. 5. disp. 9. numero 8. censent contractum subsistere reiecta illa conditione vtpote turpi. Sed verius est oppositum, eo quod illa conditio consensus requisitum ad matrimonium delinat. Nam eo ipso quo vis contrahere sub ea conditione vitandi prolem, vis contractum non esse perfectum, quousque proles vitetur, alias non esset apposita sub conditione rigorosa. E contra vero prolem vitare intendis post matrimonium contractum. Ergo haec voluntates sibi inuicem repugnant, ac proinde matrimonium vitant, sicuti docent Couarua. 2. part. capite 3. §. 1. num. 7. Sanch. lib. 5. disputat. 9. num. 9. Coninch. disp. 29. dubit. 3. numero 40. Basil. Pontec., lib. 3. capite 9. §. numero 11.

9. Sed quid si conditio matrimonii contraria ab vno ex contrahentibus apponatur, & ab alio non acceptetur? Couarua. 4. decret. 2. part. capite 3. §. 1. numero 11. censet non vitare contractum, quia seclusa acceptatione nullam vim conditio habet, sed reiecta censetur. Ceterum viciu censet cum Sanch. lib. 5. disp. 13. num. 5. matrimonium vitare, nam esto ab alio qui conditionem acceptare debebat reiecta sit, nullamque habeat vim obligandi, at denotat apponentem illam conditionem velle sub illa tantum consentire, & non aliter dominium sui corporis transferre, ideoque ex defectu consensus matrimonium non subsistit.

§. V.

An tempus, causa, & modus matrimonio appositus obstat illius valori?

- 1. Tempus futurum adiectum matrimonij contractui aequi suspendit matrimonium, ac conditio.
- 2. Causa, seu demonstratio non obest valori matrimonij, nisi sit error in persona, vel conditione.
- 3. Modus matrimonij essentia contrarius contractum non vitiat, nisi alij contrarium sentiant.

1. Tempus futurum adiectum matrimonij contractui per verba de praesenti aequi matrimonium suspendit, quousque adueniat tempus, ac suspendit conditio futura, quia in vtroque casu non est consensus perfectus adueatum tempore, vel conditionis. V. g. contrahis cum Maria in Quadragesima per verba de praesenti, illamque accipis in vxorem à die Paschatis, ex Paschatis assignatione constat te nolle Mariam in coniugem ante habere, bene tamen adueniente Paschate.

2. Causa vero, seu demonstratio matrimonij valori non obest, nisi sit error in persona, vel libertatis qualitate. Quocirca, si contrahas cum Maria, quia credis nobilem, diuitem, & quae sic non est, alias non contracturus, matrimonium tenet, quia causa nobilitatis, & diuitiarum existimata non est finis, & obiectum consensus, sed causa illius motiva, cuius error licet in aliis contractibus praestet sufficientem dissolutionis causam, secus in matrimonio, in quo solum error personae iure naturae matrimonium vitiat, quia est error consensus in obiectum, & iure positio error in conditione libertatis, tamen causa consensus motiva fit.

3. Modus matrimonij essentia contrarius contractum vitat secundum Sanch. lib. 5. disp. 19. Egid. Coninch. & disp. 29. dub. 4. concl. 6. Laym. lib. 5. tract. 10. cap. 7. circa finem, eo quod sic contrahens consentit in matrimonium sub intentione, quod alter subeat obligationem matrimonio contrariam. Sed reclus Sotus in 4. d. 29. quest. 2. art. 1. & Pet. de Ledesma. quest. 47. art. 5. dub. 3. contrarium firmiter, nam ea est differentia inter conditionem, & modum, quod conditio suspendit consentum quousque adueniat, modus autem consentum non suspendit, sed potius perfectum supponit matrimonio perfecte constituto nequit ex vilo modo dissolui. Ergo, Et ex-

plicatur amplius. Contrahis cum Maria ea intentione, vt ipsa obligetur vitare prolem sterilitatis venena sumens, contractus sine dubio tenet ipsa non obligata, quia illius obligationem non postulasti, vt conditionem ad consentum, sed tuo consensu voluisti Mariam excitare ad eam obligationem subeundam, quam ipsa contractu admisso praestatissimè reiecit.

PUNCTUM XII.

De matrimonio ob metum inito.

- 1. Qui metus, & qualiter reddat irritum matrimonium?
- 2. Cogens ad matrimonium peccat mortaliter.
- 3. Coactus non peccat, si ex animo verba proferat.
- 4. Princeps Ecclesiasticus, vel secularis cogere minis, vel terroribus ad matrimonium requirit.
- 5. Excommunicantur faculares Principes ad matrimonium cogentes.
- 6. Parentes non possunt cogere filios ad matrimonium, si velint religionis, vel calibatus statum eligere.
- 7. Ex suppositione quod velint filij matrimonium contrahere, affirmant plures obligari a parentibus posse ad determinatum matrimonium.
- 8. Oppositum verius est.
- 9. Explicatur doctrina.
- 10. Salsit cap. 1. de desponsat. impuber.
- 11. Qualiter filij obligati sint consilium a parentibus requirere, cum matrimonium velint contrahere?
- 12. Qualiter parentes possint filios contra suam voluntatem nuptias exheredare?
- 13. Plures existimant leges exheredantes filios Iure Canonico esse abrogatas.
- 14. Contrarium censet probabile.
- 15. Soluitur opposita ratio.
- 16. Causa in illa exheredationis sufficiens, vt alimenta denegetur praeter ea quae necessaria sunt sustentationi.
- 17. Filia minori 23. annis nubens absque patris consensu, & sine promissione dotis, non tenetur patrem dotem constituere.
- 18. Si filia maior sit 25. annorum tenetur patrem eam dotare.

1. **P**uta, quae in hoc puncto essent tractanda pro tenuitate nostra decisa reliquimus 1. part. tract. 1. de peccatis disp. 1. a punct. 6. ibi enim explicui quis sit metus grauis, quis leuis, & quae illum constituant, & qualiter probetur, & an ex illo rescindatur contractus, vel veniat rescindendus quaque ratione metus grauis obstat, reddatque contractum nullum; Nam esto in aliis contractibus metus grauis iniuste incussus nullitatem ipso iure non inducat, inducit tamen in matrimonio, cap. cum locum, 1. 4. cap. veniens de sponsalib. & cap. 2. de eo qui duxit consanguin. vxor. & tradunt omnes, eo quod alij contractus est validi rescindi possunt auctoritate Iudicis, at matrimonium semel validum nulla auctoritate humana rescindi potest. Dixi metus grauis, nam metus leuis nec matrimonium annullat, neque alios contractus rescindit; vt loco citato latius probaui, & colligitur aperte ex cap. cum delictus e. de his qua vi, mensura causa sum. leg. nec timore 6. ff. de eo quod metus causa. Alias omnia essent incerta, cum ratio à metu leui contractus excusetur. Insuper dixi iniuste incussus, nam iuste, & licite incussus contractum inualdere nequit, quia tunc metus non tam infertur ab extrinseco, quam ab ipso pariente metum qui illius causam dedit, neque tam incutitur metus ad extorquendam, contractum, quam contractus proponitur vt medium vitandi metum, cuius causam ipse dedit.

2. Quocirca quadruplex difficultas enodanda venit. Prima, Quae obligatio oriatur in cogente ad matrimonium, & tam ipse, quam coactus peccent sic contrahendo? Qua in re certum est cogentem ad matrimonium peccare mortaliter, eo quod per iniuriam extorqueat ab alio rem grauem, & difficilem, qualis est matrimonium, non tamen videtur obligatus in matrimonium consentire, coacta postmodum libertate voluntate, nisi forte ad iniuriam factam reparandam iudicatum fuerit necessarium, quia solum ex ratione iniuriae, & damni illati obligari potest, non ex contractu, qui etiam in exteriori foro nullus est, ergo si aliunde iniuria, & damnum datum reparari potest, non tenebitur cogens matrimonium inire, vt bene notauit Sanch. lib. 4. disp. 1. §. num. 1. Ochagauia de matrim. tract. 3. quest. 30. Gaspar Hurtado disp. 6. difficult. 4. aduersus Nauarr. cap. 21. numero 51. Henric. lib. 1. cap. 10. Coninch. disp. 28. num. 7. Basil. lib. 4. cap. 17. contrarium sententias.

3. Coactus tamen non peccat matrimonium contrahendo, si proferat verba animo se obligandi, etiam si cognoscat se obligatum non esse, quia tunc nullum committit mendacium, cum idem quod habet in mente verbis proferat, vult enim quantum est ex se obligare, & hanc voluntatem verbis explicat. Ex alia parte nullam iniuriam Sacramento intro-